

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO ĐỜI SỐNG VĂN HÓA TINH THẦN CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC HIỆN NAY

✍ NGUYỄN THỊ HIẾU*

Ngày nhận: 11/7/2022

Ngày phản biện: 25/8/2022

Ngày duyệt đăng: 30/8/2022

Tóm tắt: Song song với nhiệm vụ phát triển kinh tế, tất yếu là nhiệm vụ xây dựng văn hóa, công tác xây dựng đời sống văn hóa tinh thần trở thành một nhiệm vụ cấp thiết trước một thế giới đang biến đổi nhanh chóng như hiện nay. Trong hệ thống giáo dục quốc dân, bậc đại học là bậc học rất quan trọng nhằm tạo ra những nguồn nhân lực cung cấp cho xã hội. Sinh viên đại học là lứa tuổi đặc thù, có sự chuyển biến, phát triển, thay đổi mạnh mẽ cả về thể chất, tâm sinh lý lẫn nhận thức, trí tuệ, tâm hồn, tình cảm... Đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên có vai trò đặc biệt quan trọng, góp phần hình thành nhân cách, bản lĩnh của các thế hệ công dân sau này. Trong phạm vi bài viết này, tác giả tập trung vào “một số giải pháp nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên các trường đại học hiện nay”.

Từ khóa: đời sống văn hóa tinh thần, sinh viên, đại học.

SOME SOLUTIONS TO IMPROVE THE CULTURAL AND SPIRITUAL LIFE OF UNIVERSITY STUDENTS TODAY

Abstract: Along with the task of economic development, which is inevitably the task of building culture, the work of building spiritual cultural life becomes an urgent task in the face of a rapidly changing world like today. In the national education system, university level is a very important level of education in order to create human resources for society. College students are a special age, with strong changes, development, and changes both physically, psychologically and cognitively, intellectually, spiritually and emotionally... The cultural and spiritual life of students plays a particularly important role, contributing to the formation of the personality and bravery of future generations of citizens. Within the scope of this article, the author focuses on “some solutions to improve the cultural and spiritual life of university students today”.

Keywords: spiritual cultural life, student, university.

1. Đặt vấn đề

Thực trạng đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên các trường đại học hiện nay đặt ra một số vấn đề đáng quan tâm, cần giải pháp nhằm từng bước cải thiện, nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho các em. Trong đó, đáng chú ý là các vấn đề sau:

Thứ nhất, nhu cầu vui chơi giải trí, hưởng thụ các giá trị, sản phẩm văn hóa tinh thần của sinh viên là tương đối cao như vui chơi giải trí, hoạt động thể dục thể thao, giao lưu, học tập, hưởng thụ các giá trị văn hóa, bởi với sinh viên, khi rời cấp học trung học phổ thông chuyển lên cấp học mới là đại học, cao đẳng, đã tạo ra môi trường mới mẻ, hấp dẫn, đưa sinh viên đến nhu cầu được tìm hiểu khám phá cái mới, cái mình thích, cái mình còn thiếu và ở một mức độ nhất định, đã có khả năng tiếp nhận, sáng tạo chúng, nhu cầu được giải bày, tâm sự, thể hiện bản thân mình; tuy nhiên, các em cũng đang phải chịu áp lực của việc thiếu các địa điểm, không gian công cộng, thiếu các hình thức sinh hoạt văn hóa đa dạng phù hợp để sinh viên tham gia hoạt động. Điều này tạo ra sự thiếu những môi trường văn hóa lành mạnh cho sinh

viên. Đây cũng là một trong những nguyên nhân dẫn đến hiện tượng sinh viên bị lôi kéo vào lối sống đua đòi, lai căng thực dụng. Hầu như các em đều không còn biết đến các trò chơi, sinh hoạt văn hóa dân gian, truyền thống. Chỉ có tăng cường cải tạo môi trường văn hóa lành mạnh, xây dựng kiến trúc tổng thể phù hợp, dành nhiều diện tích hơn để tạo sân chơi bổ ích... mới có thể giải quyết được phần nào vấn đề nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên các trường đại học hiện nay.

Thứ hai, việc tổ chức các phong trào, sinh hoạt văn hóa tinh thần cho sinh viên trong các trường đại học dù đã đa dạng, phong phú hơn so với những năm trước đây, nhưng nhìn chung, các phong trào, hoạt động này vẫn mang nặng tính hình thức, chủ yếu thực hiện theo chỉ đạo, qui định... chứ chưa đi vào thực chất, chưa đáp ứng được nhu cầu, năng lực riêng của từng cá nhân. Điều này đặt ra vấn đề, mặc dù Đoàn thanh niên, Hội sinh viên đã rất tích cực tổ chức câu lạc bộ, các hoạt động văn nghệ kỉ niệm các

* Trường Đại học Công đoàn

ngày truyền thống, các hội thi học sinh thành lịch v.v... sinh hoạt thường xuyên, định kì nhưng vẫn thiếu những cơ chế cụ thể để hấp dẫn, thu hút đông đảo sinh viên tham gia. Rất cần trao cho các tổ chức Đoàn, Hội của các trường nhiều điều kiện thuận lợi hơn nữa, để họ tạo ra những chất xúc tác góp phần nâng cao hơn nữa đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên.

Thứ ba, sinh viên có nhu cầu được khẳng định bản thân, được tự lập, tự điều chỉnh bản thân, biết mình cần gì và phải làm gì để chuẩn bị bước vào cuộc sống. Thực tế cho thấy, trong tâm lí và ý thức của con người Việt Nam bao đời nay cái nguyên tắc bất di bất dịch: con cái phụ thuộc, phải vâng lời cha mẹ, bất kể điều cha mẹ đưa ra là đúng hay sai, cho dù hiện tại điều này đã không còn phù hợp nữa. Đây thực sự là trở ngại khó vượt qua cho những em có ý thức sớm về vai trò, vị trí của bản thân, suy nghĩ chín chắn, mong muốn được thể hiện, tham gia, đóng góp nhiều hơn cho gia đình, nhà trường và xã hội, muốn được sống đúng với con người thật, khả năng thật của mình. Nhu cầu bên trong của các em, đời sống văn hóa tinh thần của các em, do đó, bị hạn chế rất nhiều. Do đó, cần có những giải pháp để sinh viên được trở thành chủ thể tiếp nhận, lựa chọn đời sống văn hóa tinh thần một cách chủ động.

Thứ tư, sinh viên khao khát trải nghiệm nhưng điều kiện thực tế không cho phép. Trải nghiệm, điển dĩ không chỉ là hình thức thực hành, kiểm chứng các kiến thức đã học trong chương trình, mà còn là cơ hội để sinh viên bổ sung các kiến thức, kinh nghiệm, kĩ năng còn thiếu hụt, không có, không được dạy trong chương trình. Đặc biệt là giáo dục đạo đức, ý thức công dân, kiến thức về lịch sử, địa lý, văn hóa truyền thống... không chỉ bằng thuyết giáo mà cần đưa học sinh đến các viện bảo tàng, đi thực địa, đến các làng nghề. Đi để trải nghiệm, để biết nhiều hơn, rộng hơn, để so sánh với các kiến thức đã tiếp nhận qua sách vở, đó là mong muốn cần sớm được đáp ứng. Việc tổ chức trải nghiệm, điển dĩ sẽ mất nhiều thời gian, công sức và kinh phí, và đòi hỏi sự quan tâm đồng bộ của Ban lãnh đạo, các khoa phòng, các tổ chức, cán bộ, giảng viên của các trường đại học từ khâu chủ trương, chính sách đến thực tiễn hoạt động xã hội, góp phần nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên.

2. Một số giải pháp nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên ở các trường Đại học hiện nay

Để cải thiện, nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên, giúp sinh viên có nhận thức đúng, tư tưởng lành mạnh, tâm hồn trong sáng, có ý thức học

tập, sáng tạo “vì ngày mai lập nghiệp”... cần triển khai các giải pháp liên hoàn, đồng bộ. Trong đó, có các nhóm giải pháp chủ yếu như sau:

2.1. Nhóm giải pháp về nhận thức

Cần phải coi việc xây dựng và nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên là vấn đề trọng điểm trong chủ trương chỉ đạo của cấp Đảng ủy, Hội đồng trường, Ban Giám hiệu, Ban chấp hành Công đoàn, Đoàn Thanh niên. Đây chính là tạo ra môi trường văn hoá lành mạnh góp phần hoàn thiện nhân cách cho sinh viên. Chú trọng giáo dục và trang bị cho sinh viên về khoa học xã hội - nhân văn, hình thành thế giới quan, lý tưởng và niềm tin cho sinh viên trong thời kỳ mới; coi trọng hơn nữa việc bồi đắp những giá trị đạo lý nhân văn, tinh hoa văn hoá dân tộc và thời đại, sức mạnh văn hoá tinh thần của dân tộc.

Tạo điều kiện cho sinh viên có tình yêu quê hương, đất nước, yêu văn hóa dân tộc, làm cho sinh viên thấy được hệ thống những giá trị văn hoá Việt Nam trước những tác động tích cực và tiêu cực khi bước vào hội nhập quốc tế, để sinh viên chủ động hơn trong những quyết định, lựa chọn khi tham gia vào các hoạt động văn hoá. Nâng cao nhận thức, bồi dưỡng những kiến thức, kỹ năng sống cho sinh viên ở mọi lĩnh vực; tuyên truyền, giáo dục, vận động sinh viên để cao cảnh giác phát hiện, phòng ngừa tội phạm và không tham gia vào các tệ nạn xã hội. Tổ chức các chương trình ngoại khoá về giáo dục giới tính, mại dâm, nghe nói chuyện thời sự về tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, thông tin kịp thời để sinh viên phòng tránh các đối tượng xấu hoặc các loại tội phạm mới xuất hiện. Nêu gương, biểu dương, khen thưởng kịp thời các tổ chức, cá nhân có thành tích xuất sắc; phát hiện, phê phán những biểu hiện lệch lạc trong đạo đức, lối sống và sinh hoạt văn hoá của sinh viên.

Trên cơ sở các hoạt động của Đoàn Thanh niên, Hội sinh viên góp phần tuyên truyền, giáo dục, vận động sinh viên tích cực tham gia các hoạt động xã hội có ý nghĩa thiết thực; giáo dục cho sinh viên về văn hoá truyền thống dân tộc qua các hoạt động: các đêm nhạc hội, thời trang, festival thanh niên, các cuộc tọa đàm, hội thảo... giúp sinh viên vững vàng về tri thức, phát huy sự năng động, sáng tạo, bản lĩnh trong cuộc sống. Đặc biệt, cần tăng cường nắm bắt những suy nghĩ, nguyện vọng của sinh viên, từ đó uốn nắn, định hướng cho các em về lập trường chính trị tư tưởng, hoặc có biện pháp thích hợp cùng với nhà trường tháo gỡ kịp thời, hiệu quả. Giáo dục cho sinh viên ý chí tự lực tự cường, tự tôn dân tộc, ý chí vươn lên tham gia vào sự nghiệp xây dựng Tổ quốc. Gắn nội dung công tác giáo dục phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống văn

hoá cho sinh viên thành một nội dung giảng dạy trong các học phần để sinh viên tự điều chỉnh hành vi trong học tập và rèn luyện góp phần xây dựng nề nếp, lối sống văn hoá cho sinh viên trong nhà trường. Bên cạnh đó sinh viên phải tự ý thức được mình cần làm gì và sẽ làm những gì trong tương lai, sinh viên cũng phải có trách nhiệm với chính mình, với gia đình, nhà trường, xã hội. Trước sự bùng nổ thông tin, công nghệ kỹ thuật hiện đại, nhiều phương tiện truyền thông mang lại nhiều nguồn thông tin, các hoạt động giải trí ngập tràn, hấp dẫn sinh viên mọi lúc, mọi nơi. Nhiều xu hướng không tốt cũng ảnh hưởng đến đời sống văn hóa của họ như xu hướng “cá nhân hóa”, xu hướng “tâm lý theo đám đông”... hay sự ảnh hưởng của chính trị, kinh tế, văn hóa - xã hội; đặc biệt là văn hóa ngoại lai. Những nhân tố tác động này ảnh hưởng ít nhiều đến đời sống văn hóa của sinh viên trong suy nghĩ, lối sống hay các hoạt động văn hóa.

2.2. Nhóm giải pháp về thể chế

2.2.1. Xây dựng môi trường văn hóa học đường lành mạnh

Môi trường xung quanh có tác động mạnh mẽ đến sự hình thành đời sống văn hóa lành mạnh cho sinh viên. Xây dựng môi trường văn hóa học đường được tạo ra từ tổng thể các chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước, từ nội quy cụ thể của mỗi cơ sở, trường học về xây dựng phát triển văn hóa, kinh tế, chính trị, các quy tắc, chuẩn mực xã hội và các thiết chế văn hóa. Môi trường văn hóa học đường tiến bộ và lành mạnh sẽ làm cho văn hóa thấm sâu vào toàn bộ đời sống và hoạt động từng cán bộ, giảng viên, sinh viên; từ đó góp phần tạo ra đời sống văn hóa tinh thần cao đẹp.

Trong xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh cho sinh viên các trường Đại học vai trò của Nhà nước là rất quan trọng, các chính sách và chủ trương của Nhà nước tác động mạnh mẽ đến xã hội, sự công bằng, hợp lý trong chủ trương, chính sách tạo ra sự văn minh và ổn định của xã hội. Nhà nước cần tạo ra những quy định về phẩm chất đạo đức và quy tắc của lối sống cộng đồng phù hợp với yêu cầu hiện đại buộc mọi công dân phải thực hiện và dần dần chúng trở thành ý thức tự giác của họ.

Gia đình có vai trò quan trọng đầu tiên trong việc trao đổi, truyền bá văn hóa đạo đức, lối sống và hình thành lối sống tốt đẹp cho học sinh, sinh viên. Cùng với gia đình, nhà trường là một thiết chế quan trọng trong đời sống văn hóa đạo đức và lối sống xã hội, bởi nó thực hiện chức năng xã hội đa dạng: dạy chữ, dạy nghề và dạy người. Đồng thời với gia đình, nhà trường giúp cho người học hình thành nhân cách cá nhân hướng tới giá trị tốt đẹp.

Xây dựng môi trường văn hóa học đường lành mạnh cần thiết phải đẩy mạnh đấu tranh chống các tệ nạn xã hội, tiêu cực xã hội. Thường xuyên kiểm tra, kịp thời phát hiện các tiêu cực trong nhà trường và kiên quyết xử lý, tạo niềm tin cho sinh viên. Có biện pháp ngăn chặn, đẩy lùi những tệ nạn xã hội, ngăn chặn chúng tác động vào đời sống sinh viên. Nhà trường cũng cần có hình thức tuyên truyền, cổ vũ những hoạt động văn hóa lành mạnh, tiến bộ, những hành vi có văn hóa và lên án, phê phán những hành vi thiếu văn hóa, phát huy vai trò của dư luận xã hội trong hình thành, điều chỉnh lối sống sinh viên.

Ngày nay, quá trình toàn cầu hóa đang diễn ra một cách mạnh mẽ, toàn cầu hóa mang đến cho các quốc gia những cơ hội mới mà từ trước đến nay chưa từng có, nhưng nó cũng đặt ra không ít những nguy cơ, thử thách mới. Một mặt, nó đã góp phần ổn định đời sống vật chất và tinh thần của sinh viên. Mặt khác, mặt trái của nền kinh tế thị trường đã tác động đến đời sống văn hóa tinh thần của xã hội, làm đảo lộn nhiều giá trị văn hóa, làm tha hóa lối sống xã hội của một bộ phận sinh viên. Từ đó, nhiều sinh viên xa rời các giá trị văn hóa truyền thống, chạy theo lối sống thực dụng. Do vậy, việc tổ chức và quản lý các hoạt động văn hóa lành mạnh cho sinh viên một mặt vừa để thỏa mãn nhu cầu văn hóa của họ; đồng thời vừa động viên, khuyến khích sinh viên tham gia xây dựng đời sống văn hóa lành mạnh của chính mình.

2.2.2. Coi sinh viên là chủ thể tiếp nhận văn hóa; mở rộng phạm vi, cơ hội để sinh viên thể hiện quan điểm, nhu cầu văn hóa lành mạnh

Coi sinh viên là chủ thể tiếp nhận các quan điểm, khuynh hướng, trào lưu văn hóa thực chất là ghi nhận, thừa nhận quyền được tiếp cận, tiếp nhận các giá trị, các luồng, các sản phẩm văn hóa cho dù nó phù hợp hay không phù hợp với lứa tuổi, hoàn cảnh và điều kiện của các em. Các em, cũng công bằng như mọi chủ thể khác, có quyền được tiếp nhận, không bị ngăn cấm hay áp đặt; được bày tỏ, thể hiện thái độ, cách đánh giá của mình về các quan điểm, khuynh hướng, trào lưu văn hóa ấy. Các trường đại học cần tổ chức nhiều hội thảo, seminar về các vấn đề văn hóa, văn hóa truyền thống và hiện đại, xu thế và tác động, ảnh hưởng của văn hóa ngoại lai... hay các hoạt động giáo dục giới tính, đạo đức, kỹ năng sống,... mở ra nhiều cơ hội hơn để sinh viên bày tỏ, trao đổi chính kiến. Chỉ có thông qua trao đổi, tư vấn, trải nghiệm, tự ý thức,... nghĩa là qua thực tiễn, sinh viên mới nhận thức được sự lệch lạc, không phù hợp trong sở thích, thị hiếu, nhu cầu khám phá, hưởng thụ văn hóa tinh thần

của mình, mới tự điều chỉnh và có sự lựa chọn phù hợp, đúng đắn. Việc coi sinh viên là chủ thể tiếp nhận văn hóa đồng nghĩa với việc cần phải tôn trọng sự lựa chọn cá nhân, tôn trọng đời sống văn hóa tinh thần riêng tư của các em.

2.2.3. Đa dạng hóa các hình thức hoạt động văn hóa tinh thần, đáp ứng và nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên

Đa dạng hóa các hình thức đáp ứng, nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên là trách nhiệm chung của toàn xã hội, của các cơ sở giáo dục đại học. Có ba hình thức hoạt động, phối hợp sau đây:

Thứ nhất, đặc biệt coi trọng và tổ chức thường xuyên các hoạt động trải nghiệm sáng tạo. Hoạt động dạy học thông qua các môn học cụ thể và hoạt động trải nghiệm sáng tạo cần phải được tiến hành đồng thời, bổ sung cho nhau, nhằm đáp ứng cả nhu cầu học tập lẫn nhu cầu văn hóa tinh thần của sinh viên.

Thứ hai, mở rộng quan hệ giao lưu, kết nối, kết nghĩa giữa các trường đại học, cao đẳng, các trường văn hóa nghệ thuật, nhất là trong việc giới thiệu, quảng bá và phối hợp tổ chức các cuộc thi viết, vẽ, tìm hiểu văn hóa thế giới, văn hóa khu vực, văn hóa dân tộc; các hội diễn văn nghệ... Được tham gia, được trải nghiệm các hoạt động, sinh hoạt văn hóa đó, đời sống văn hóa tinh thần của các em chẳng những được nâng cao, mà còn có thể tự phát hiện ra các tiềm năng, năng khiếu riêng, giúp ích trong việc tạo ra sự đa dạng cho cuộc sống và công việc của sinh viên trong tương lai.

Thứ ba, củng cố, tăng cường quan hệ giữa nhà trường với các cơ quan thực thi pháp luật, quản lý văn hóa xã hội; với Thành Đoàn và tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội sinh viên các trường; với gia đình các sinh viên. Việc củng cố, tăng cường quan hệ gắn kết giữa nhà trường với các cơ quan thực thi pháp luật; quản lý văn hóa, xã hội... là nhằm bảo đảm trật tự an ninh xã hội, môi trường văn hóa ổn định, trong sạch giúp sinh viên yên tâm học tập, rèn luyện.

2.2.4. Đầu tư cơ sở vật chất và xây dựng các chương trình, tài liệu giáo dục văn hóa tinh thần cho sinh viên

Đây là giải pháp không thể thiếu và là cơ sở để tiến hành mọi hoạt động của các trường đại học, trong đó có vấn đề xây dựng, nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên. Giải pháp này có nội dung sau:

- Cần được đầu tư xây dựng phòng văn hóa để phòng văn hóa là nơi sinh viên thường xuyên tìm đến sinh hoạt thỏa mãn đời sống văn hóa tinh thần của mình.

- Mở rộng phòng kết nối mạng internet, tăng số

lượng máy tính, nâng cấp các thiết bị máy đã cũ cũng như đầu tư mua máy tính mới, nâng cấp hệ thống đường truyền để đảm bảo hệ thống hoạt động hiệu quả khi sử dụng.

- Các sân chơi thể thao cần phải đầu tư vì đây là nơi vừa là giảng đường vừa sân chơi tập luyện hàng ngày của các bạn, sân bóng đá, sân bóng chuyền, cầu lông, bóng rổ... cần nâng cấp theo tiêu chuẩn của sân vận động để đảm bảo chất lượng học tập cũng như vui chơi thể dục thể thao của các bạn sinh viên.

- Trong khuôn viên ký túc xá cần xây dựng một phòng chiếu phim, xem truyền hình để phục vụ nhu cầu xem truyền hình của các bạn sinh viên sống trong kí túc xá.

- Thành lập các Trung tâm tư vấn tâm lý, hướng nghiệp... cho sinh viên.

- Xây dựng các chương trình giới thiệu truyền thống, di sản văn hóa, mời chuyên gia văn hóa nói chuyện, tọa đàm với giảng viên và sinh viên.

- Nâng cấp và hoàn thiện thư viện trường cả về mặt số lượng và chất lượng, nâng cao số đầu sách, báo, tài liệu, tranh ảnh. Cơ sở hạ tầng phải luôn sạch sẽ tạo môi trường thoải mái cho các bạn sinh viên thỏa mãn với nhu cầu đọc sách của mình. Giới thiệu, biên soạn các tài liệu, chuyên đề về văn hóa, văn minh dân tộc và nhân loại.

2.2.5. Phát huy vai trò Đoàn, Hội trong việc nâng cao đời sống văn hóa lành mạnh trong học đường

Đoàn Thanh niên và Hội sinh viên là những tổ chức đại diện quyền lợi cho thanh niên sinh viên, đồng thời là người tổ chức các hoạt động, các phong trào trong sinh viên, nhằm giáo dục sinh viên, phát huy vai trò của sinh viên tham gia xây dựng đất nước, xây dựng và hoàn thành mục tiêu giáo dục đào tạo của các trường.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ các trường, Hội đồng trường, Ban Giám hiệu, Đoàn Thanh niên và Hội sinh viên các trường là người trực tiếp chỉ đạo, triển khai thực hiện các phong trào xây dựng đời sống văn hóa tinh thần tốt đẹp trong sinh viên, tham gia công tác quản lý sinh viên, thực hiện xây dựng đội ngũ đoàn viên, hội viên có phẩm chất, có tinh thần xung kích tình nguyện trong học tập, trong công tác xã hội. Các hoạt động được tổ chức Đoàn trong các trường phát động như: "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá", cuộc vận động "hai không"; nói không với tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục và vi phạm đạo đức trong nhà giáo, phong trào "học tập, rèn luyện vì ngày mai lập nghiệp", "khuyến học, khuyến tài", phong trào tự quản trong sinh viên; phong trào sinh viên tình

nguyên trong dịp hè... đã phát huy được vai trò xung kích tổ chức nhiều chương trình hoạt động gắn kết cho sinh viên.

2.3. Các giải pháp khác

- Tăng cường vai trò lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, các khoa, phòng, bộ môn, cán bộ, giảng viên, các tổ chức đoàn thể đối việc xây dựng đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên. Quan tâm bồi dưỡng, phát triển đảng viên trẻ, phát triển tài năng trong sinh viên, có chính sách khuyến khích học tập, rèn luyện, tạo điều kiện cho sinh viên phấn đấu trưởng thành. Các khoa, phòng, cán bộ, giảng viên tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên được thực hiện mục tiêu giáo dục, học tập, nghiên cứu khoa học và tham gia các hoạt động xã hội.

- Thường xuyên chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng, lối sống trong sạch, lành mạnh cho sinh viên theo tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Tăng cường giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh trong các hoạt động ngoại khóa. Kết hợp giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh với giáo dục truyền thống, bản sắc văn hoá Việt Nam tới sinh viên.

- Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh có sự phối kết hợp giữa gia đình - nhà trường - xã hội, phát huy truyền thống gia đình, xã hội để giáo dục đạo đức, văn hóa lối sống cho sinh viên. Trong báo cáo của Ban tuyên giáo Trung ương tại Hội nghị văn hóa toàn quốc ngày 22 tháng 11 năm 2021 có đưa ra hạn chế về "Môi trường văn hóa gia đình - nhà trường - xã hội có lúc, có nơi chưa lành mạnh, có mặt xuống cấp". Trong đó có trích: "Sự phối hợp giữa gia đình - nhà trường - xã hội trong giáo dục con người chưa thường xuyên, chặt chẽ... Môi trường văn hóa trường học bị ảnh hưởng bởi các ứng xử bạo lực, phản cảm, gian lận thi cử... Các danh hiệu văn hóa trong phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa, xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh ở một số nơi còn mang tính hình thức, chạy theo thành tích" [7, tr.15]. Do đó, cần quan tâm xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh giữa gia đình - nhà trường - xã hội.

- Cần giáo dục ý thức tuân thủ pháp luật cho sinh viên và giữ gìn an ninh trật tự trong các trường. Coi đây là điều kiện quan trọng và cần thiết để đảm bảo cho việc dạy tốt, học tốt. Nâng cao hiệu quả giáo dục chính trị, đạo đức, pháp luật, bảo vệ an ninh trật tự trong chương trình nội khóa và các hoạt động ngoại khóa. Vận động, đề cao việc phát hiện sớm các tệ nạn xã hội, xử lý kịp thời các hoạt động tôn giáo trái pháp luật. Kiểm tra chặt chẽ việc khai thác, sử dụng thông tin qua mạng internet của sinh viên.

- Phát huy vai trò của hoạt động mạng xã hội, tổ

chức các hoạt động trên mạng xã hội cho sinh viên tham gia. Đây là hoạt động rất cần thiết vừa phù hợp với thời đại cách mạng công nghiệp 4.0, vừa giúp sinh viên năng động, sáng tạo hơn trong việc sử dụng các mạng xã hội để truy cập và tìm kiếm thông tin phục vụ học tập và xây dựng đời sống văn hóa tinh thần của lứa tuổi sinh viên.

- Tăng cường các hoạt động giáo dục ngoại khóa, các hoạt động ngoài giờ lên lớp cho sinh viên. Cùng với việc giáo dục đạo đức, lối sống cho sinh viên thông qua các môn học chính khóa, việc tăng cường các hoạt động giáo dục ngoại khóa, ngoài giờ lên lớp cũng được tích cực triển khai. Thông qua các hoạt động sinh hoạt câu lạc bộ dưới nhiều hình thức sẽ giúp sinh viên hình thành kĩ năng sống và mạnh dạn hơn trong giao tiếp. Khuyến khích, biểu dương hoạt động tự học tập, tự tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của sinh viên. Sinh viên là những người đầy sự nhiệt tình hăng say, hứng thú với cái mới. Vì vậy, khuyến khích hoạt động tự học tập, tự tu dưỡng đạo đức lối sống sẽ giúp sinh viên nhanh chóng tiến bộ, trưởng thành.

3. Kết luận

Nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của học sinh, sinh viên giữ vai trò quan trọng, góp phần trực tiếp hình thành nhân cách, trí tuệ, bản lĩnh của tuổi trẻ, thế hệ "rường cột của nước nhà". Thực tiễn cho thấy, để có nguồn nhân lực đáp ứng được sự nghiệp đổi mới (có tư tưởng chính trị vững vàng, có đạo đức lối sống lành mạnh, có năng lực, trình độ chuyên môn cao...), bên cạnh việc trang bị kiến thức, kỹ năng cho thế hệ trẻ, tăng cường xây dựng môi trường, thiết chế văn hóa học đường..., chúng ta cần quan tâm nâng cao đời sống tinh thần cho sinh viên. □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2016), *Xây dựng môi trường văn hóa trong trường học*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học Quốc gia.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (1998), *Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII*, Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XIII*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, tập 1.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XIII*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, tập 2.
6. Nguyễn Thị Hiếu (chủ nhiệm) (2022), *Nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên Trường Đại học Công đoàn hiện nay*, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp cơ sở.
7. https://www.tapchicongsan.org.vn/van_hoa_xa_hoi/2018/811102/view_conten.